

ΕΚΦΡΑCΗ - ΕΚΘΕCΗ

ΑΠΑΝΤΗCΕΙC

ΕΞΕΤΆCΕΙC 2015

Επιμέλεια:
Ομάδα Φιλολόγων της
Ωθησης

Δευτέρα, 18 Μαΐου 2015
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης

Αγριότητα το μέλλον

Αγριότητα το μέλλον

Οι χώροι θέασης και ακρόασης που δημιούργησε η ελληνική αρχαιότητα αποτελούν για πολλούς λόγους μian από τις πιο σημαντικές ομάδες μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Πρώτα απ' όλα, γιατί οι χώροι αυτοί, ως τόποι μαζικής συγκέντρωσης, για θρησκευτικούς, πολιτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, εκφράζουν στην αρχιτεκτονική με τον προφανέστερο τρόπο τη δημοκρατική αντίληψη για τη ζωή και την έντονη αίσθηση κοινότητας που χαρακτήρισε τον αρχαίο βίο. Τα σχετικά αρχιτεκτονικά σχήματα εκείνης της δημιουργίας (θέατρα, βουλευτήρια κλπ.) εξακολουθούν μέχρι σήμερα να εξυπηρετούν ανάλογες δραστηριότητες.

Ένας δεύτερος λόγος για την ιδιαίτερη σημασία αυτών των χώρων είναι ότι το θέαμα και ο λόγος που αναπτυσσόταν μέσα σ' αυτούς, ιδιαίτερα το ψυχαγωγικό θέαμα, με την πραγματική έννοια της ψυχαγωγίας, της αγωγής της ανθρώπινης ψυχής, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά πολιτισμικά αγαθά. Από τη γέννηση του δράματος στους χώρους λατρείας της αρχαίας Ελλάδας μέχρι και σήμερα ο λόγος και η δράση που εκτυλίσσεται μέσα σε θεατρικούς χώρους παράγουν πολιτισμό.

Και ένας τρίτος λόγος είναι ότι στο χώρο της Μεσογείου, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, σώζονται σε μεγάλο αριθμό οι χώροι στους οποίους ασκήθηκε από την εποχή της διαμόρφωσής της η θεατρική δημιουργία. Οι χώροι αυτοί, περισσότερο από όσο όλα τα άλλα **κατάλοιπα** του παρελθόντος, ασκούν στη σύγχρονη κοινωνία αλλά και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, μian ιδιαίτερη πρόκληση επαφής του παρόντος με το παρελθόν, επειδή προσφέρονται κατ' εξοχήν για χρησιμοποίησή τους με την ίδια λειτουργία για την οποία σχεδιάστηκαν. Αυτή η επαφή του παρόντος με το παρελθόν, όχι μόνο των ειδικών αλλά και του ευρύτερου κοινού, είναι μια βασική **επιδίωξη** της σύγχρονης αρχαιολογίας, η οποία βλέπει τη δικαίωσή της στη βίωση από την κοινωνία του ιστορικού περιεχομένου και του μηνύματος ζωής των μνημείων. Αλλά και από την άλλη πλευρά, η βίωση των μνημείων και η ένταξή τους στη ζωή εξελίσσεται από τάση σε απαίτηση της σύγχρονης κοινωνίας.

Η επιδίωξη της συνάντησης της σύγχρονης δημιουργικότητας και των διαμορφωμένων από το δημιουργικό παρελθόν σχημάτων θεατρικών χώρων, που εξυπηρετεί την παραπάνω απαίτηση, θέτει βέβαια, προβλήματα, αφού τα αρχαία

θέατρα και οι άλλοι χώροι θέασης, όπως τα ωδεία, τα στάδια κλπ., είναι πλέον μνημεία, όλα με μικρότερες ή μεγαλύτερες φθορές και καταπονήσεις. Τα περισσότερα μάλιστα σώζονται αποσπασματικά, μέχρι σημείου αδυναμίας αναβίωσης και εξυπηρέτησης της κατά προορισμόν λειτουργίας τους.

Τα προβλήματα αυτά δεν πρέπει, βέβαια, με κανέναν τρόπο να οδηγούν σε αρνητική τοποθέτηση για τη σύγχρονη χρήση των κατάλληλων για τη δραστηριότητα αυτή μνημείων. Η επαφή του κοινού με τα μνημεία, και ιδιαίτερα στην περίπτωση αυτή η βίωση από το ευρύ κοινό σύγχρονων προβληματισμών και καλλιτεχνικών εκφράσεων μέσα από το ιστορικό περιβάλλον, είναι ο καλύτερος και αποτελεσματικότερος τρόπος **προσέγγισης** και οικείωσης της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Αλλά είναι, *παράλληλα*, και ο δραστικότερος τρόπος δημιουργίας στην ευρύτερη κοινωνία συνείδησης εκτίμησης και προστασίας των μνημείων μας.

Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών –των πολύ ή λιγότερο γνωστών, των εντοπισμένων αλλά μη ερευνημένων, αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες– με όλα τα δεδομένα τους, δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξης τους, θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου.

Η όσμωση¹ αρχαιολόγων, ανθρώπων του θεάτρου, παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων διανοητών είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει ένα πολύ καλό κλίμα για μια κοινή προσπάθεια ισορροπημένης και συνετής προσέγγισης του είδους αυτού των μνημείων.

Η καλλιέργεια, *εξάλλου*, με διάφορες εκδηλώσεις στο ευρύτερο κοινό της τάσης αυτής απέναντι στα μνημεία θα αποτελέσει ουσιαστική θετική συμβολή, αφενός, στην **ολοκληρωμένη** προστασία τους (ενεργητική προστασία και από το ευρύ κοινό) και, αφετέρου, στη δημιουργική βίωση των αρχαίων χώρων θέασης.

Β. Λαμπρινουδάκης, «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης», στον συλλογικό τόμο «Διάζωμα» κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, Εκδόσεις Διάζωμα 2009 (Διασκευή).

¹ όσμωση ή ώσμωση: (μτφρ.) η αλληλεπίδραση

ΘΕΜΑ Α1.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες (25)

ΛΥΣΗ

Ο συγγραφέας αναφέρεται στην αξία των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης του ελληνικού πολιτισμού. Ειδικότερα, αυτοί αποτελούν σημαντική ομάδα μνημείων, διότι αρχιτεκτονικά εκφράζουν το δημοκρατικό πνεύμα και το κοινοτικό αίσθημα ακόμα και σήμερα, προβάλλουν, παράλληλα, ένα γνήσια ψυχαγωγικό θέαμα από τη γένεση του δράματος και, τέλος, συνιστούν τόπο συνάντησης παρελθόντος και παρόντος. Μάλιστα, η βιωματική επαφή της κοινωνίας με αυτά ικανοποιεί τόσο τις απαιτήσεις των καιρών όσο και τις επιδιώξεις της αρχαιολογίας. Εξάλλου, λόγω της φθοράς και της καταπόνησης των χώρων θέασης δυσχεραίνεται η σύγχρονη χρήση τους. Ο αποτελεσματικότερος, λοιπόν, τρόπος επανοικείωσης των πολιτών με τα μνημεία είναι η πολιτιστική χρήση τους και η καταγραφή του συνόλου τους ως εργαλείο διαχείρισης του πολιτιστικού πλούτου με τη βοήθεια επιστημόνων, καλλιτεχνών και πολιτικών φορέων. Καταλήγοντας, θεωρεί εξίσου απαραίτητη επίσης τη συνειδητή προστασία τους εκ μέρους των πολιτών και τη δημιουργική βίωση των αρχαίων χώρων μέσω εκδηλώσεων.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Ο συγγραφέας συσχετίζει τους αρχαίους θεατρικούς χώρους με τη δημοκρατία.
- β. Ο συγγραφέας θεωρεί το αρχαίο θέατρο διασκέδαση και όχι πραγματική ψυχαγωγία.
- γ. Κατά τον συγγραφέα, δεν θα πρέπει σήμερα να γίνονται θεατρικές παραστάσεις στα αρχαία θέατρα.
- δ. Ο συγγραφέας δεν θα συμφωνούσε με τη διοργάνωση σύγχρονων μαθητικών αγώνων ρητορικής σε ένα αρχαίο βουλευτήριο.
- ε. Κατά τον συγγραφέα, η χρήση των αρχαίων θεάτρων σε σύγχρονες εκδηλώσεις μπορεί να συμβάλει στην προστασία και ανάδειξή τους.

Μονάδες 10

ΛΥΣΗ

B1.

α. Σ

β. Λ

γ. Λ

δ. Λ

ε. Σ

B2. α) Να βρείτε τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου του κειμένου (Η καταγραφή ... αυτού του πλούτου) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 4

β) Να αντικαταστήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις με άλλες (λέξεις-εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου:

Πρώτα απ' όλα (στη δεύτερη παράγραφο)

παράλληλα (στην έκτη παράγραφο)

εξάλλου (στην ένατη παράγραφο).

Μονάδες 6

ΛΥΣΗ

B2. α)

Η έβδομη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα με **διαίρεση** και **αίτιο – αποτέλεσμα**. Αρχικά, όσον αφορά στη διαίρεση, **διαιρετέα έννοια** είναι τα μνημεία, **διαιρετική βάση** ο βαθμός στον οποίο είναι γνωστά και **αποτελέσματα της διαίρεσης**: «των πολύ ή λιγότερο γνωστών ...μαρτυρίες». Επίσης, όσον αφορά στη μέθοδο αιτίου – αποτελέσματος, **αίτιο** είναι η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών και **αποτέλεσμα** η συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου.

β) Οι διαρθρωτικές λέξεις μπορούν να αντικατασταθούν ως εξής:

Πρώτα απ' όλα: κατ' αρχάς, κατά πρώτο λόγο, αρχικά

Παράλληλα: επίσης, ακόμα, επιπρόσθετα, ταυτόχρονα, συγχρόνως,

Εξάλλου: επιπλέον, επιπρόσθετα, άλλωστε

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **εκτυλίσσεται, κατάλοιπα, επιδίωξη, προσέγγιση, ολοκληρωμένη.**

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: αναπτυσσόταν, δράση, ερευνημένων, γνωρίζουμε, ανάδειξης.

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

B3. α)

εκτυλίσσεται: εξελίσσεται, διαδραματίζεται

κατάλοιπα: λείψανα, απομεινάρια

επιδίωξη: σκοπός, στόχος

προσέγγιση: προσπέλασης, πλησιάσματος, κατανόησης

ολοκληρωμένη: πλήρη, συνολική, σφαιρική

β)

αναπτυσσόταν ≠ παρήκμαζε, έφθινε

δράση ≠ αδράνεια, απραξία

ερευνημένων ≠ ανεξερευνήτων

γνωρίζουμε ≠ αγνοούμε

ανάδειξης ≠ υποβάθμισης, παραγκωνισμού

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση:
 –των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες– (στην έβδομη παράγραφο).

Μονάδες 2

β) Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Μονάδες 3

ΛΥΣΗ

B4.

α) Η διπλή παύλα στην έβδομη παράγραφο εμπεριέχει μια φράση που επεξηγεί/διευκρινίζει τον προηγούμενο όρο: «των μνημείων αυτών».

β) Το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί στο κείμενο είναι το γ' ενικό/πληθυντικό. Ενδεικτικά σημεία: 1^η §: «οι χώροι θέασης...αποτελούν», 3^η §: «Ένας δεύτερος λόγος...είναι ότι...», 9^η §: «Η καλλιέργεια εξάλλου, ... Θα αποτελέσει». Ο συγγραφέας με τη συγκεκριμένη επιλογή επιδιώκει να προσδώσει στο κείμενό του **αντικειμενικό** και **ουδέτερο** ύφος, ώστε οι απόψεις που παρουσιάζονται για τη σημασία των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων να αποκτήσουν **καθολικό κύρος**.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του Δήμου σας με θέμα «Προστασία και αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς», να εκθέσετε τις απόψεις σας (500-600 λέξεις) σχετικά με:

- α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και
 β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά.

Μονάδες 40

Ενδεικτικό διάγραμμα οργάνωσης του κειμένου

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Αγαπητοί συνδημότες,

Πρόλογος

Η σημερινή μας εκδήλωση είναι ιδιαίτερα επίκαιρη, καθώς συμπίπτει αφενός με τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Μουσείων και αφετέρου με τα πρόσφατα κρούσματα βεβήλωσης μνημείων τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς. Σκόπιμο θα ήταν να επισημάνουμε ότι η πολιτιστική μας κληρονομιά περιλαμβάνει τόσο τα υλικά όσο και τα πνευματικά μνημεία της πατρίδας μας, που χρονικά εκτείνονται από τις απαρχές του πολιτισμού μας μέχρι και τα πρόσφατα επιτεύγματα. Το σύνολο αυτού του πολιτιστικού πλούτου πρέπει να γίνει κτήμα κάθε πολίτη αυτής της χώρας, καθώς τα οφέλη από μια τέτοια γνωριμία είναι αναμφισβήτητα.

Κ. Μέρος

Θ.Π.1

Η βιωματική επαφή των πολιτών με τους χώρους και τα μνημεία της πολιτιστικής τους κληρονομιάς είναι ωφέλιμη για εθνικούς λόγους.

- Το άτομο συνειδητοποιεί τις διαστάσεις της εθνικής του παράδοσης, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η εθνική του συνείδηση και ταυτότητα και έτσι να **αποτρέπεται ο εθνικός αποχαρακτηρισμός**, σε μια εποχή που οι λιγότερο αναπτυγμένες κοινωνίες κινδυνεύουν να χάσουν την εθνική τους ταυτότητα, αν δεν κατορθώσουν να την επαναπροσδιορίσουν δυναμικά με βάση τα στοιχεία του εκσυγχρονισμού και τα ζωντανά στοιχεία της πολιτιστικής τους κληρονομιάς, μάρτυρα της οποίας αποτελεί το σύνολο των μνημείων (αρχιτεκτονικές συνθέσεις, κείμενα κτλ.).
- Η επαφή με τα μνημεία του παρελθόντος, μακρινού και πρόσφατου **ενισχύει το αίσθημα φιλοπατρίας**, γιατί μπορεί να αντιληφθεί την μακρόσυρτη και πολυποίκιλη παράδοσή του προσδιορίζοντας με μεγαλύτερη σαφήνεια το στίγμα του στο σύγχρονο ιστορικό χρόνο. Τονώνεται έτσι η **εθνική υπερηφάνεια**, ενισχύεται το αίσθημα του ανήκειν σε μια συγκεκριμένη εθνογλωσσική ομάδα και δημιουργούνται οι **προϋποθέσεις ισχυρής εθνικής συνοχής και ομοψυχίας** για την αντιμετώπιση επικίνδυνων προκλήσεων του παρόντος.
- Το γεγονός ότι πολλά αρχιτεκτονικά συνθέματα όπως, αρχαία θέατρα, βυζαντινοί ναοί, νεοκλασικά μέγαρα κτλ. εξακολουθούν να είναι λειτουργικά στο παρόν, ως χώροι πολιτιστικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων, ευνοεί **τη συνάντηση του παρόντος με το παρελθόν** και συνιστά αποτελεσματικό τρόπο προσέγγισης του παρελθόντος και ενίσχυσης της ιστορικής του μνήμης. Ταυτόχρονα ενισχύονται οι τοπικοί υποπολιτισμοί και οι δεσμοί των ανθρώπων στις μικρότερες επαρχιακές κοινότητες. Εξάλλου, η διαχρονικότητα του περιεχομένου των γραπτών μνημείων (θέατρο, ιστορία κτλ.) μας βοηθά να εμβαθύνουμε στην μελέτη της ανθρώπινης φύσης αλλά και των αδιεξόδων του ανθρώπου.

Θ.Π.2

Η εξοικείωση των πολιτών με τον πολιτιστικό πλούτο της πατρίδας τους συντελεί και στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους.

- Προσφέρει ερεθίσματα μέσω των οποίων διευρύνονται οι γνώσεις για το παρελθόν, η αποτελεσματικότερη προγονογνωσία και η εμπάθυνση στην εκάστοτε ιστορική πραγματικότητα, ώστε μέσω αυτών να αναδειχθεί και ο **διδασκτικός ρόλος της ιστορίας**. Παράλληλα, συνειδητοποιούν τις **πολιτιστικές αλληλεπιδράσεις** που συντελέστηκαν κατά την διάρκεια του παρελθόντος και έτσι κατανοούν ότι ο εθνικός πολιτισμός δέχθηκε επιδράσεις και από άλλους πολιτισμούς γεγονός που συμβάλλει **στην υπέρβαση εθνικιστικών αντιλήψεων και στη σφυρηλάτηση οικουμενικής συνείδησης**.
- Το άτομο **ηθικοποιείται** καθώς μυείται σε γνήσιες αξίες και ιδανικά που έχουν διαχρονική σημασία και υιοθετεί θετικά πρότυπα ζωής και δράσης, ειδικά σε μια εποχή όπως η σημερινή, όπου νόθα πρότυπα και αξίες κυριαρχούν στη ζωή των πολιτών και ειδικά των νέων.
- Αποτελεί **μορφή γνήσιας ψυχαγωγίας** μέσω της οποίας το άτομο αποδρά από την έντονη καθημερινότητα και **καλλιεργείται αισθητικά**, αφού έρχεται σε επαφή με έργα ανεκτίμητης ποιότητας και ταυτόχρονα αποκτά κριτήρια υψηλής στάθμης για την επιλογή γνήσιων καλλιτεχνικών δημιουργημάτων.
- Ειδικά τα έργα του πολιτισμού που συνδέονται με τα δημοκρατικά ιδεώδη γίνονται αφορμή για τη συγκρότηση δημοκρατικής πολιτικής σκέψης και συνείδησης.

2^η Νοηματική Ενότητα:

Θ.Π.3

Η ουσιαστικότερη γνωριμία των πολιτών και ειδικά των νέων με τα πολιτισμικά επιτεύγματα του παρελθόντος μπορεί να επιτευχθεί με ποικίλες δραστηριότητες.

- **Οικογένεια:** εξορμήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, τόπους πολιτισμού
- **Σχολείο:** ανάληψη πρωτοβουλιών από τους μαθητές για επαφή με τα δημιουργήματα του πολιτισμού τους: αφιερώματα σε σχολικά έντυπα, διοργάνωση ημερίδων, «υιοθέτηση» μνημείων, εργασίες.
- **Πολιτεία:** παροχή κινήτρων για επισκέψεις σε μουσεία όπως δωρεάν είσοδος, εκπτώσεις σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού κ.ά.
 - Ανάδειξη (με τη συνδρομή και των ΜΜΕ), προστασία και συντήρηση μνημείων, ώστε να καθίστανται επισκέψιμα και ελκυστικά για τους επισκέπτες.
 - Διοργάνωση συνεδρίων με στόχο την τόνωση της έρευνας για το παρελθόν.
 - Πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως φεστιβάλ, εκθέσεις, συναυλίες κ.ά.
- **Μουσεία:** άνοιγμα στο ευρύ κοινό με παροχή οικονομικών κινήτρων, εκπαιδευτικές ξεναγήσεις ειδικά για νέους, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και διαδραστικών μέσων, περιοδικές εκθέσεις κ.ά.
- **Τοπική αυτοδιοίκηση:** διάσωση και ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς με δράσεις όπως: εκθέσεις, συναυλίες, εκδόσεις λευκωμάτων, συνεργασία με τοπικούς πολιτιστικούς φορείς κ.α.
- **Κοινωνία πολιτών:** κινήσεις – πρωτοβουλίες για ανάδειξη και προστασία μνημείων.

Επίλογος

Κατανοούμε, λοιπόν, αγαπητοί συνδημότες, ότι κάθε φορά που επιδιώκουμε μια βαθύτερη επικοινωνία με το παρελθόν και τα έργα του ενεργοποιείται το αίσθημα της ομαδικής ιδιοκτησίας, της ευλάβειας και της συντήρησης και της αέναης αλλαγής που πρέπει να διακατέχει κάθε πολίτη αυτής της χώρας. Προς αυτήν την κατεύθυνση είναι αναγκαίες ποικίλες δράσεις που θα αφορούν, κυρίως τους νέους οι οποίοι αποτελούν το μέλλον της χώρας μας και τον συνεχιστή της πολιτιστικής μας πορείας.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το κείμενο που επιλέχθηκε αποτελεί διασκευή δοκιμίου από το «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης» από τον συλλογικό τόμο «Διάζωμα» κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων του καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Βασίλη Λαμπρινουδάκη.

Πρόκειται για κείμενο κατανοητό ως προς την εξαγωγή περίληψης, δομημένο και σαφές, που επιτρέπει στον μέσο μαθητή να προσεγγίσει τα νοήματά του και να το αποδώσει αναλλοίωτο. Η ορθή κατανόηση του κειμένου, μάλιστα, για την περίληψη εξασφαλίζει και την απάντηση στην άσκηση Β1 (άσκηση κατανόησης κειμένου και όχι ανάπτυξης). Στο σύνολό τους οι ασκήσεις κρίνονται ως προσπελάσιμες, σχετικά αναμενόμενες από τη διδακτέα ύλη, άπτονται του θεωρητικού υποβάθρου του μαθήματος. Δυσκολία ίσως αντιμετωπίσουν κάποιοι μαθητές στην άσκηση αναφορικά με τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου (Β2α).

Η επιλογή της παραγωγής λόγου κρίνεται ως αναμενόμενη και επίκαιρη με δεδομένο, μάλιστα, τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Μουσείων (18 Μαΐου), ανταποκρινόμενη στις γνώσεις και τις εμπειρίες της μαθητικής νεολαίας.

Προσοχή: Οι μαθητές της Ώθησης έχουν διδαχθεί διεξοδικά τις ενότητες «Πολιτισμός-Μνημεία-Μουσεία» (5^ο τεύχος «Ελλάδα: Παρελθόν – Παρόν - Μέλλον», σελ. 109-148), καθώς και από το φυλλάδιο «Τελευταία Επανάληψη - Θέματα Προτεραιότητας», (Θέματα 33 έως 41).